УДК 070.13

Олександр Борщ, старший викладач,
Дар'я Погорєла, здобувачка вищої освіти
Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса.

МЕДІА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Анотація. У тезах розглянуто роль медіа в умовах війни, її вплив на медіа, журналістику та комунікаційні процеси. Визначено, що професійні медіа мають засвоїти формат подачі новин так, щоб контент не втрачав своєї якості.

Ключові слова: медіа, інформаційне суспільство, ІПСО, інформаційна безпека.

Як у наукових дослідженнях, так і на практиці видно, що діяльність медіа зазнала суттєвих змін в умовах нестабільності та постійних загроз. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України докорінно змінило умови діяльності медіа. Загалом у XXI столітті війна триває не тільки на полі бою, а й в інформаційному просторі.

Однією з головних рис діяльності медіа в умовах війни є підвищена відповідальність за точність і зміст переданої інформації. Журналісти змушені шукати баланс між швидкістю повідомлень і потребами національної безпеки. Це вимагає обмежень у висвітленні деталей військових операцій, переміщення військ або інших стратегічно важливих аспектів. Такий підхід часто супроводжується практикою самоцензури, коли редакції свідомо утримуються від публікації певних даних, аби не поставити під загрозу обороноздатність країни.

Журналісти створюють матеріали не лише про загрози, а й про шляхи їх подолання, героїзм, взаємодопомогу та волонтерство. Наприклад, Є. Корольова розповідає про десять ефективних волонтерських організацій, які наближають перемогу. Такий матеріал може викликати позитивні емоції, а не сум чи тривогу.

Ще з 2019 року читачі більше споживають інформацію з телеграм-каналів, ніж із телебачення. Водночас ця платформа надає найбільшу кількість маніпулятивного та недостовірного контенту – саме так і ведеться інформаційна війна. Анонімні телеграм-канали можуть поширювати неперевірену інформацію. Ворог активно використовує засоби інформаційного впливу, прагнучи спричинити паніку, підірвати довіру до державних органів та роз'єднати суспільство.

Такі телеграм-канали зазвичай мають назви на кшталт «Україна сьогодні», «Онлайн новини України» тощо. У них часто використовується метод ІПСО: 80 % правди та 20 % брехні. На початку повномасштабної війни поширювалися новини про те, що вночі ворог нібито захопить західні або східні міста України. Люди в паніці не знали, що робити, а вранці нічого не відбувалося.

Через це професійні медіа мають засвоїти формат подачі новин так, щоб контент не втрачав своєї якості та не перетворювався на набір непідтверджених

або фейкових повідомлень. Тому перевірка фактів, верифікація візуальних матеріалів та аналіз даних із відкритих джерел стали важливою частиною роботи сучасних редакцій.

Також війна вплинула на економіку медіа. Зменшення рекламного ринку поставило багато редакцій у складне становище. Деякі змушені були закритися, інші – скоротити персонал або перейти на інший формат роботи. Прикладом є медіа «Свідомі». 2 березня 2025 року на сторінці медіа в інстаграмі редакція повідомила, що зупиняє роботу через брак фінансування.

Водночас зросла міжнародна підтримка, завдяки якій журналісти отримують фінансування та технічну допомогу. Наприклад, «Волноваха.City» працює завдяки грантовій підтримці Інституту регіональної преси та Fondation Hirondelle (Швейцарія).

Отже, повномасштабна війна змінила українські медіа, перетворивши їх зі сфери поширення новин і розваг на інструмент забезпечення національної безпеки, протидії пропаганді та психологічної підтримки суспільства. Медіа навчилися працювати в екстремальних умовах і адаптувалися до нових форматів.

Список використаних джерел

1. Корольова Є. Дуже важливі люди. NV називає 10 ефективних і потужних волонтерських організацій, що наближають перемогу. *NV Life.* URL: https://life.nv.ua/ukr/socium/10-naypotuzhnishih-organizaciy-volonteri-ukrajini-yaki-dopomagayut-zsu-ta-civilnim-pid-chas-viyni-50373671.html

2. Медіа в умовах війни: що показало перше в Україні комплексне дослідження втрат журналістики. *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.* URL: https://webportal.nrada.gov.ua/media-v-umovah-vijny-shho-pokazalo-pershe-v-ukrayini-kompleksne-doslidzhennya-vtrat-zhurnalistyky/

3. Піскорська Г., Бучма К., Буряк А. Трансформаційні процеси українського медіапростору, спричинені великою війною. *Інтегровані комунікації.* 2023. № 1(15). С. 78–85

4. Свідомі йдуть на паузу. *Instagram.* URL: https://www.instagram.com/p/DGsZyv0ohqb/?igsh=MWx1OWN1a2tidXB5Zg%3D%3D

5. Чорна О. Змінюйся або закрийся: як українським медіа вижити в умовах війни. *Детектор медіа.* URL: https://detector.media/community/article/230990/2024-08-17-zminyuysya-abo-zakryysya-yak-ukrainskym-media-